

In kleine trosjes staan we rond de gedenkplaats van opa. Boven het geroffel van de regen op onze zwarte paraplu's krast een kraai – het lijkt wel een afscheidslied.

Onze ogen zijn naar beneden gericht, starend naar het graf waarin opa's lichaam zou moeten liggen. *Zou* moeten liggen. Opa's lichaam is nooit gevonden. We zijn hier vandaag bij elkaar om te treuren om een veronderstelling, om een overlijden dat door de staat werd bepaald.

Niemand hier had zo'n hechte band met opa als ik. En toch huil ik niet. Er rolt geen traan over mijn wang, ik moet zelfs moeite doen om een glimlach te onderdrukken.

*****

Exact een jaar geleden, op 20 februari 2020, sprong de oude staande klok in onze woonkamer stuk. Klokslag zes uur 's avonds brak het glas in duizend stukjes. Ik was er zelf niet bij, maar toen ik rond vijf over zes bijschoof aan tafel, kreeg ik het verhaal in geuren en kleuren te horen.

'Het leek wel of de brandweer zijn sirene liet weerklinken,' zei vader, 'zo hard brulde je moeder toen die klok stuksprong.'

Hij had nog een vergeefse poging gedaan om de klok weer aan de praat te krijgen, maar de wijzers bleven staan

op zes uur stipt, weigerend om nog een klokslag verder te gaan. Dat was het eerste van een reeks bijzondere voorvallen, een aaneenschakeling van rariteiten die op het eerste gezicht niets met elkaar te maken leken te hebben. Zo kwam opa, die altijd kort na zessen de eetkamer binnenkwam om mee aan te schuiven, die avond niet opdagen.

‘Heb jij opa niet gezien toen je net naar huis kwam?’ vroeg moeder ongerust.

‘Ik weet van niets,’ zei ik kort.

‘Die zit nog in de klokkentoren,’ zei vader geruststellend.

Als stadsbeiaardier van de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal van Antwerpen was opa net als zijn eigen vader en grootvader een leven lang bezig met klokken. Elke middag om twaalf uur liep hij, zijn krant onder de arm, de klokkentoren in.

Die klokkentoren – of zijn ‘tempel’, zoals hij die zelf noemde – was heilig voor hem, net als de tijd die hij er doorbracht. Niemand mocht zijn tempel betreden als hij er was. Hij wou de nodige privacy en rust. Er was niemand die het waagde die regel te overtreden.

Eerst liet hij zijn beiaardspel een kwartier over de stad weerklinken. Opa speelde graag en met veel gevoel. ‘Als ik met mijn vuisten op de houten stokken klop en mijn voeten over de pedalen beweeg, voel ik me thuis,’ zei hij me vaak. Maar hij deed het niet alleen voor zichzelf. ‘Als mensen mijn spel horen, weten ze dat ze in hun stad zijn en

voelen ze zich verbonden met alle Antwerpenaren. Mensen moeten eraan herinnerd worden dat ze deel uitmaken van een groter geheel,’ kreeg ik mijn hele jeugd te horen.

Iedereen ging ervan uit dat opa na zijn beiaardspel in alle rust zijn krant van voor tot achter las, bijlagen inclusief, want pas om zes uur ’s avonds kwam hij zijn klokkentoren weer uit, groette zijn collega Hans aan het onthaal, en kwam dan naar huis om samen met ons te eten.

Tijd en gewoonten waren extreem belangrijk voor opa. Als er iets was waar je van op aan kon, dan was het wel dat hij altijd en overal op tijd arriveerde. Dat was zijn visitekaartje.

Dus toen opa uitgerekend de avond dat de staande klok het begaf, tegen alle gewoonten in niet kwam opdagen voor het diner, wisten vader en moeder meteen dat er iets mis was. En toen hij de volgende ochtend nog steeds niet thuis was, belden ze de politie.

‘Het is toch niet zo bijzonder,’ klonk het daar, ‘dat een volwassen man beslist om eens ergens anders te eten en te overnachten.’

Maar moeder hield vol dat dit gedrag heel atypisch was voor opa. Pas toen ze vertelde dat hij de dag daarvoor met een blauw oog voor het middagmaal was verschenen, spitsde de agent aan de andere kant van de lijn de oren. ‘Hoe had hij dat blauwe oog dan opgelopen?’ wilde hij weten.

‘Hij beweerde dat hij slecht gevallen was,’ zei moeder, en ze legde uit dat ze hem verboden had om nog naar zijn klokkentoren terug te keren. Maar die raad had de kop-pigaard in de wind geslagen en hij was niet meer naar huis teruggekeerd. Er moest vast iets heel ergs gebeurd zijn.

Dit zorgde er meteen voor dat de verdwijning als onrustwekkend werd beschouwd. De cel Vermiste Personen werd ingeschakeld en er werd een opsporingsbericht verspreid. Met speurhonden werden de kathedraal en de wijde omgeving door de politie afgezocht. Maar Karel Wagemans bleef onvindbaar.

Ook getuigenverhoren leverden niets op. De eerste die door de politie ondervraagd werd, was Hans van het onthaal. Hij verklaarde de beiaardier voor het laatst gezien te hebben toen die zoals elke middag de trap naar de klokkentoren op ging. ‘Maar toen hij ’s avonds op zijn vaste uur niet terug naar beneden kwam,’ vertelde Hans, ‘ben ik zelf een kijkje gaan nemen. Hij was nergens te vinden. Ik veronderstelde dat ik hem gemist had in het naar buiten gaan.’

Op beelden van bewakingscamera’s had de politie intussen gezien dat opa de kathedraal wel degelijk binnengegaan was maar niet terug buitengekomen, tenminste, niet via dezelfde weg. De zijingangen waren allemaal afgesloten en daarvan had opa de sleutel niet. Trouwens, waarom zou opa de kathedraal stiekem via een zijingang willen verlaten?

In een wanhopige poging om de zaak op te lossen ging de politie daarom uit van kwaad opzet. Hoe was hij anders aan dat blauwe oog gekomen? Ze zochten een zondebok, iemand die ze de schuld voor de verdwijning van de beiaardier in de schoenen konden schuiven.

Het feit dat Hans opa als laatste had gezien, maakte van hem prompt een hoofdverdachte. De agenten legden hem het vuur aan de schenen. Maar ondanks alle kruisverhoren legde de man geen schuldbekenenis af. En toen meerdere getuigen bevestigden dat Hans al die tijd trouw op post had gezeten aan het onthaal, kon de politie niet anders dan hem weer vrij te laten.

Nu hun enige verdachte een geldig alibi had, stond de politie voor aap. Na twee dagen zoeken hadden ze nog geen enkel spoor van Karel Wagemans gevonden. De druk en frustratie namen toe.

Intussen had moeder de politie verteld over opa’s grote belangstelling voor Avignon. ‘Zijn boekenkast staat vol boeken over de oude pausenstad,’ zei ze. ‘Daar zat hij in zijn vrije tijd graag in te grasduinen. Maar de jongste tijd werd die belangstelling voor Avignon bijna een obsessie. Laatst nog overwogen we om met hem een tripje te maken naar zijn geliefde Avignon. Hij zal het nu toch niet in zijn hoofd gehaald hebben om in zijn eentje daarnaartoe te trekken?’

De politie zag weinig heil in die denkpiste, maar bij gebrek aan beters namen ze toch contact op met hun collega’s